

10. І. Томаров. Оригінальність фотографії у судовій практиці. Legal Shift. 2016. URL: <http://www.legalshift.com.ua/?p=948>.
11. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: постановою Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 5. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10>.
12. Селфі мавпи // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D1%84%D1%96_%D0%BC%D0%B0%D0%B2%D0%BF%D0%B8 (дата звернення: 20.05.2018).

УДК 347

ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АКАУНТІВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

AS FOR THE QUESTION OF THE LEGAL REGULATION OF ACCOUNTS IN THE INTERNET

Максимович Т.М.,
студентка

*Інститут підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Стаття присвячена актуальному питанню власності, яке розглядається у його незвичному вимірі, адже дається характеристика феномену віртуальної власності. Досліджено вплив права та можливості правового регулювання неоднорідної сфери суспільних відносин, які склалися у зв'язку з використанням комп'ютерних мереж. Аналізується, що відбувається з позиції права, коли особа намагається купити або продати акаунт у комп'ютерній грі, соціальній мережі чи передати його спадково.

Безсумнівним є те, що постійно з'являються мільйони нових користувачів мережі Інтернет, які створюють акаунти, профілі та залишають інформацію про себе та своїх близьких. Постає питання, які ж права має особа на інформацію, яку вона залишає в соціальних мережах. Користувачеві важко зрозуміти, що практично все, що є в мережі, перебуває в його користуванні, але не належить йому. Тому акцентовано увагу на тому, що є перші спроби вирішити позначене питання на законодавчому рівні.

Ключові слова: мережа Інтернет, акаунт, онлайн-сервіс, віртуальне середовище, електронний носій, уніфіковані вимоги, правове регулювання, техніко-юридичне право.

Статья посвящена актуальному вопросу собственности, который рассматривается в его необычном измерении, ведь дается характеристика феномена виртуальной собственности. Исследовано влияние права и возможности правового регулирования неоднородной сферы общественных отношений, которые сложились в связи с использованием компьютерных сетей. Анализируется, что происходит с точки зрения права, когда лицо пытается купить или продать аккаунт в компьютерной игре, социальной сети или передать его по наследству.

Бесспорным является то, что постоянно появляются миллионы новых пользователей в сети Интернет, которые создают аккаунты, профили и оставляют информацию о себе и своих близких. Возникает вопрос, какие же права имеет человек на информацию, которую он оставляет в социальных сетях. Пользователю трудно понять, что практически все, что есть в сети, находится в его пользовании, но не принадлежит ему. Поэтому акцентировано внимание на том, что есть первые попытки решить обозначенный вопрос на законодательном уровне.

Ключевые слова: сеть Интернет, аккаунт, онлайн-сервис, виртуальная среда, электронный носитель, унифицированные требования, правовое регулирование, технико-юридическое право.

The article is devoted to the actual issue of property, which is considered in its unusual dimension – virtual property. The influence of the law and the possibilities of legal regulation of the heterogeneous sphere of social relations that have developed in connection with the use of computer networks has been investigated. It is analyzed that from the point of view of law occurs when a person is trying to buy or sell an account in a computer game, a social network or to transfer it inherited. An etymological analysis of the concept of an account has been conducted to develop further perspectives for understanding its meaning.

The article highlights the uncertainty surrounding the fact that millions of new users on the Internet are constantly appearing, creating accounts, profiles and leaving information about themselves and their loved ones. Therefore, the problems of work are caused by time. The question arises as to what rights a person has on the information that she leaves on social networks. It is difficult for the user to understand that virtually everything that is on the network is in its use, but does not belong to it. Therefore, attention is paid to the fact that there are first attempts to resolve the issue at the legislative level.

For a better understanding of the problem statement, the article analyzes foreign examples. In many countries this question is acute. There are some steps to resolve it at the legislative level.

The ability to buy and sell as well as transfer the account is legally inherent in the system of protection of rights and interests as individuals, since the account is a place where the user places photos, records, and intellectual property objects, such as poems, music, and legal entities. We talk about the use of profiles in social networks for business needs, in order to profit.

The article focuses on the necessity of legislative regulation of the above-mentioned question.

Key words: Internet network, account, online service, electronic media, unified requirements, legal regulation, technical and legal right.

Сьогодні ведеться багато суперечок щодо мережі Інтернет, кіберпростору та віртуальної власності. Одна група фахівців (В. Горжальцан, Ю. Храмов, П. Яцук, Д. Мак-Гулаф, Дж.І. Розенбаум, Дж. Гілмор, О. Ольшанський) вважає, що Інтернет – це таке середовище, в якому право принципово не застосовується.

Друга група (М. Патрушев, Дж. Зіммерманн, Ф. Аїраїн, Х. Номан, Ф. Говард, Ю. Волков, О. Зажигалкін, Ш. Курільський-Ожвен) вважає, що право – це необхідний регулятор за умови врахування особливостей та юридичних властивостей об'єктів, з приводу яких суб'єкти цього серед-

овища вступають у відносини, що призводять до юридичних наслідків. Проте досі ще не було проведено докладного системного аналізу цього віртуального середовища, щоб виявити сукупність відносин, які підлягають правовому регулюванню в кіберпросторі і, насамперед, встановити особливості такого правового регулювання. Ми поділяємо думку другої групи науковців і зосереджуємо увагу на дослідженні питання правової природи акаунта.

Виникає необхідність визначитися з поняттям цього феномену. Етимологічно слово “account” має англійське коріння і означає особистий рахунок. Вперше це поняття

було використано для позначення банківських рахунків. Пізніше слово «акаунт» перейшло до сфери інформаційних технологій, де стало синонімічним варіантом терміна «обліковий запис», тобто запис, що містить набір відомостей, які користувач передає будь-якій комп'ютерній системі [1]. Користувачеві пропонується пройти процедуру реєстрації, щоб створити акаунт, який, як правило, містить відомості, необхідні для ідентифікації користувача, коли той заходить до системи.

В.І. Спасибо-Фатеева зазначає, що акаунт можна визначити як технічно-юридичну можливість (право) доступу до визначеної інформаційної системи. Вважаємо, що така дефініція є цілком слушною [2, с. 460], адже різні ресурси дають зареєстрованим користувачам різні привілеї або додаткові можливості. Наприклад, на сайті ЗМІ, якщо користувач має зареєстрований акаунт, це означає, що він має можливість залишати коментарі або пропонувати свої теми для публікації на сайті.

Іншим прикладом є те, що організація надає якийсь спектр послуг, а клієнтам надається особистий кабінет, де вони можуть контролювати хід виконання робіт. Також практично у всіх інтернет-магазинів є можливість завести обліковий запис, щоб бачити, на якій стадії отримання зараз перебуває товар та щоб швидше оформляти покупки.

Для багатьох сервісів відсутність акаунта означає відсутність можливості скористатися ресурсом. Саме для того, щоб мати доступ до певного ресурсу, виникає необхідність мати акаунт. Особи, в яких тисячі підписників та які мають більше можливостей на сервісі, особливо це стосується геймерів, вважають свої акаунти цінними активами. Відомо, що для створення акаунтів з таким рівнем та такою популярністю вкладено сотні людино-годин, а також і коштів.

Можливість купівлі-продажу, а також передачі акаунта спадково була б складовою частиною системи захисту прав та інтересів як фізичних осіб, адже акаунт є місцем, де користувач розміщує фотографії, записи, об'єкти інтелектуальної власності, вірші, музику, так і юридичних осіб, тому що йдеться про використання профілів у соціальних мережах для потреб бізнесу з метою отримання прибутку [3].

Часто крадіжка акаунта розглядається як повноцінний кримінальний злочин: торік у Білорусі порушили справу про крадіжку акаунта, на прокачування якого власник витратив близько \$ 34. Також в Інтернеті була інформація, що паблік «Типовий Київ» пропонували продати за \$ 1 млн. Але незважаючи на те, що такі акаунти є досить цінним нематеріальним активом, в Україні їх купівля-продаж безпосередньо законодавством не регулюється [4].

Загалом усім зрозуміло, що купівля-продаж акаунта – це передача (повідомлення) логіна і пароля (або іншої інформації), за якою ідентифікується власник акаунта у певній системі) від продавця покупцеві, щоб покупець міг повністю керувати акаунтом, включаючи зміну логіна і пароля.

З юридичного погляду все складніше. Подивимося, в яких правових відносинах виникає акаунт. Очевидно, що під час реєстрації у соціальній мережі, форумі, комп'ютерній грі або аукціоні ви як користувач укладаєте договір з компанією, яка надає послуги в рамках конкретного сервісу. Акаунт, як уже наголошувалось, – це умова доступу до самої послуги – спілкування, гри або розміщення пропозицій про покупку товарів. Акаунт виникає в рамках зобов'язальних правовідносин з провайдером послуг.

Варто акцентувати, що компанія, яка надає послуги в мережі, ідентифікує користувачів саме за допомогою логіна, а не справжнього імені людини, яке зазначене в паспорті. Загальновідомим є те, що в мережі може зареєструватися будь-хто під будь-яким ім'ям і розміщувати інформацію від будь-чийого імені.

Якщо розглядати природу продажу акаунта як заміну сторони договірних відносин шляхом поступки права вимоги, то це означатиме, що особа, яка створила акаунт, має право вимоги по відношенню до особи, яка надає послугу (сервіс). Далі шляхом передачі (повідомлення) іншій особі логіна і пароля, відмови від подальшого користування послугою під цим акаунтом віддається це право покупцю. Останній фактично стає новим користувачем, хоча для сторони, яка надає послугу (сервіс), формально користувач не помінявся, поки діє той самий логін – ім'я акаунта [5].

Таке пояснення мало б право на існування, якби не те, що більшість сервісів у розділі «Правила використання», який є невід'ємною частиною договору з користувачем, прямо забороняють повідомляти іншим особам свій логін і пароль до акаунта. Логічним є питання дій у такій ситуації та питання поведінки з віртуальним майном.

Так, в Україні питання передання та спадкування віртуальних об'єктів стоять не так гостро, як, наприклад, в Америці, Китаї та Південній Кореї. У зазначених країнах це питання активно вирішується на законодавчому рівні.

Досі немає єдиного правового підходу до спадкування акаунтів, однак з'являються окремі законодавчі ініціативи з цього приводу. Прикладом є закон, який прийняли у штаті Делавер. Ним регулюється спадкування облікових записів в онлайн-сервісах. На законодавчому рівні встановлено, що юрист, який реалізовує заповіт, може передати акаунти в соціальних мережах, електронну пошту, підписки на сервіси визначеному в заповіті члену сім'ї. Закон надає дуже широке тлумачення цифровим активам, що позитивно вплине на подальший розвиток віртуального спадкування. Окремо варто відзначити, що на основі вищезазначеного нормативного акту було розроблено уніфікований акт, який рекомендовано прийняти у всіх штатах країни.

Поки не створено єдиного механізму спадкування, деякі сервіси вирішують це питання самостійно. Користувачам Google пропонується додаток «На всяк випадок», за допомогою якого особа може вказати, що станеться з її акаунтом, якщо вона перестане його використовувати протягом певного періоду. Facebook в цьому аспекті не відстає, користувачеві надається можливість визначити долю свого облікового запису власноруч або обрати розпорядника акаунта. Отже, якщо буде встановлено, що акаунт перебуває у пам'ятному статусі (стан акаунта, коли він фактично не функціонує, але зберігає певні функції), зберігач (особа, яку наділили правами розпоряджатися акаунтом) зможе вчинити певні дії від імені власника облікового запису. Вищезазначені сервіси надають право вибору користувачеві: він може видалити свій акаунт, переписати на когось або просто лишити його так, як є. На превеликий жаль, не всі провайдери онлайн-послуг врегулювали це питання [6].

Наріжним каменем спадкування віртуального майна є договірна сторона цих відносин. Основним документом, що їх підтверджує, є домовленість користувача і ліцензіара програмного забезпечення (EULA). Виконавці послуг часто зловживають своїм становищем, оскільки цей договір є договором приєднання. У цьому документі визначається, що після смерті власника облікового запису ніхто не може отримати доступ до нього, а будь-які права на інформаційний зміст будуть анульовані.

У світовій практиці вже є непоодинокі випадки, коли особам було відмовлено у праві на доступ до акаунтів померлих. Прикладом є ситуація, коли дружина не змогла отримати доступ до акаунта померлого чоловіка. Справа пов'язана з китайською телекомунікаційною компанією Tencent та її меседжером QQ. В історії переписки померлого зберігалися сімейні фото та певна інформація, яку дружина хотіла отримати. Але згідно з правилами користування QQ увійти до запису можна лише за допомогою

пароллю, якого пані Ванг не мала, що обмежило її права. Проблемні питання спадкування висвітлює ситуація, яка склалася ще в 2005 році у сім'ї Елсворт стосовно пошукового сервісу Yahoo. Джастін Елсворт помер під час бойових дій в Іраку. Батько померлого, Джон Елсворт, виявив бажання з пошти сина написати всім друзям і товаришам прощальне повідомлення, але адміністрація Yahoo в цьому йому відмовила. Він звернувся до суду з вимогою отримати контактну інформацію з пошти. Суд постановив, що батьки мають право на доступ до інформації загиблого сина. Yahoo скопіював усі електронні адреси на електронний носій і передав батькам загиблого, однак доступу до поштової скриньки так і не надав. Це свідчить про наявність суперечностей між спадкуванням віртуальної власності та розголошенням персо-

нальної інформації, а також про уніфіковані підходи до вирішення таких проблем.

Вважаємо за необхідне скористатися світовим досвідом і визначити правовий статус акаунта на законодавчому рівні, тобто вчинити такі дії:

1) прирівняти до звичайного майна. Це частково вирішить питання зі спадкуванням акаунта, тому що спадкуватиметься акаунт на загальних засадах, але спричинить інші складнощі у користуванні ним.

2) прирівняти віртуальні об'єкти до об'єктів, які охороняються інтелектуальним правом. Усі знають, що на рівні закону комп'ютерна програма охороняється як літературний твір, але не всі усвідомлюють, що все, що існує в Інтернеті – це набір байтів. Тому розумно було б регулювати це відповідно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Digital Goods. Webopedia. Retrieved, 23 March 2013.
2. Харьковская цивилистическая школа: грани наследственного права: монография / под ред. И.В. Спасибо-Фатеевой; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харьков: Право, 2016. 608 с.
3. Гузь Д. Проблемы правового регулирования интернет-деятельности // Интернет-право UA. URL: <https://ilaw.net.ua/problems-privatnoho-rehulyrovannya-internet-deyatelnosti/>.
4. Еннан Р.Є. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет. IT право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: зб. матеріалів наук.-практ. конф. Львів: НУ «Львів. політехніка», 2016. С. 172–181.
5. Трофименко Д.С. Концепція віртуальної власності та можливість її застосування в Україні. Актуальні проблеми приватного права: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 96-й річниці з дня народж. В.П. Маслова. Харків, 14 лют. 2018 р. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків: Право, 2018. С. 377–379.
6. Гузь Д. Спадкування віртуального майна URL: <https://ilaw.net.ua/spadkuvannya-virtualnohomajna/>.
7. Гулемин А.Н. Интеграция информационного законодательства в условиях глобализации: дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.14. Екатеринбург, 2008. 229 с. URL: <http://www.ifap.ru/library/book340.pdf>.
8. Лебедева Н.Н. Право: личность: интернет. М.: Волтерс Клувер, 2004. 232 с. URL: <http://pda.lib.rus.ec/b/196030/read>.